

GENEL PRATİSYENLİK ENSTİTÜSÜ

Dr. M. Akif AKALIN*

TTB 43. Kongresi, Genel Pratisyenlik Enstitüsü (GPE) kurulması yönünde bir karar alarak, Pratisyen Hekimler Kolu'nun gündeminde yer alan "Genel Pratisyenliğin bir mesleki disiplin haline getirilmesi" konusunda önemli bir adım atmıştır. Bu yazıda kurulmasına karar verilen GPE'ne ilişkin beklentiler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Neden GPE?

Bilindiği gibi Türkiye'de Tıp Fakültesini bitiren her hekim "pratisyen hekim" olarak isimlendirilmekte ve pratisyen hekimlik bir kavram olarak "uzmanlık yapmamış hekim" anlamında kullanılmaktadır. Ancak konu, görev ve bu hekimlerden beklentiler çerçevesinde ele alındığında, pratisyen hekimden, bir hekim olarak yapması istenen hizmetler vardır. Örneğin kamu kurumlarına atandıklarında, pratisyen hekimler belirli bir takım mesleki uygulamaları, sorumluluk alarak yürütmek durumunda kalmaktadırlar. Bir sağlık ocağı hekimi olarak pratisyen hekimden, yasa ve yönetmelikler ile Birinci Basamakta "Temel Sağlık Hizmetlerini" yürütmesi beklenmektedir. Sağlık Ocağı hizmetlerinin yürütülmesinden birinci derecede sorumlu olan pratisyen hekimler ise Tıp Fakültelerinde böyle bir göreve yönelik bir eğitim almamaktadırlar. Zaten Tıp eğitiminden de hekimlere bu kapsamda bir eğitim vermesi beklenemez. Tıp Fakülteleri "genel" bir tıp eğitimi vermekle yükümlüdürler ve "üniversal" bir eğitim anlayışları vardır. Mesleğini gelecekte Göz Hastalıkları ya da Radyoloji uzmanı olarak sürdürmek niyeti olan bir hekim adayına, zaten yüklü olan altı yıllık bir eğitim içinde, ilave bir mesleki eğitim verilmesi hem gereksiz, hem de anlamsızdır. İşte bu noktada Türkiye, bir çok Batı ülkesinden ayrılmakta ve yarım yüzyıl öncesinin uygulamasını sürdürmeye çalışmaktadır.

Hemen bütün Batı ülkelerinde Tıp Fakültesinden mezun olan hekimler, eğer mesleklerini pratisyen hekim olarak sürdürmek istiyorlar ise, pratisyen hekim olabilmek için 6 yıllık tıp eğitimi üzerine en az 3 yıllık bir eğitimden geçmek zorundadırlar. Bu eğitim sırasında hekimlere, nasıl bir göz hastalıkları ya da radyoloji uzmanı olabilmeleri için gereken bilgi ve beceriler veriliyor ise, aynı şekilde pratisyen hekim olabilmeleri için gerekli bilgiler verilmekte, ancak bu eğitimi tamamlamış hekimler özel sektörde ya da kamu kuruluşlarında pratisyen hekim olarak görev alabilmektedirler. Türkiye ise yıllardır bu gelişmelere kulaklarını tıkamakta ısrar etmektedir. Bu eksikliğin farkına varan pratisyen hekimler, TTB bünyesinde bir GPE kurularak, Batı ülkelerindeki örneklerine benzer bir uygulamanın içine girmek istemektedirler.

GPE Nasıl Kurulacak?

TTB Pratisyen Hekimler Kolu, GPE'nün kurulması öncesinde, bu kurumun altyapısının oluşturulabilmesi amacıyla geçtiğimiz yıllarda Sürekli Tıp Eğitimi faaliyetlerini, "mesleki eğitime geçiş" perspektifiyle değerlendirmeye başlamıştır. TTB tarafından sürdürülmekte olan Sürekli Eğitim çalışmalarının içinde görev alan hekimler Ankara ve İstanbul'da "Eğitimcilerin Eğitimi Sertifika Programına" alınarak eğitilmiş ve eğitim formasyonuna sahip hekimler olarak yetiştirilmişlerdir. Bu dönemde yürütülen propaganda çalışmaları ile pratisyen hekimliğin bir tıp disiplini olduğu ve bu disiplinin, diğer disiplinler gibi özgün bir eğitimi olması gerektiği konularında kamuoyu oluşturulmuştur. Yine bu faaliyetler sırasında başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlar ile işbirliği içinde eğitim çalışmaları organize edilerek, bir çok sağlık sorunu "pratisyen hekimlik" açısından ele alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Değişik konularda (Kronik Hastalıklar, Sürekli Eğitim, Ruh Sağlığı vb) sağlık sorunlarını pratisyen hekimlikle ilişkileri yönünden değerlendiren eğitim broşürleri hazırlanmış ve yayınlanmıştır.

* Pratisyen Hekim, İstanbul.

Bu altyapı üzerine oturacak olan GPE, mevcut yasalar çerçevesinde, yukarıda açıklanan faaliyetlerde bulunmak üzere bir eğitim kurumu olarak kurulacaktır. Bu amaçla bir tüzel kişilik olarak vakıf ya da şirket oluşturularak (Ekin-Bilar, Toplumsal Araştırmalar Vakfı, İstek Vakfı örnekleri gibi) enstitü kurulabilecektir.

GPE Neler Yapacak?

GPE'nün yürüteceği faaliyetleri üç ana başlıkta toplayabiliriz:

1. Halen çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından pratisyen hekimlere yönelik olarak yürütülen eğitim çalışmalarının, mesleki eğitim perspektifi ile değerlendirilmesi, sağlık sorunları ile pratisyen hekim arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir programın oluşturulmasının sağlanması.

Sürekli Eğitim faaliyetlerinin bir merkezi organizasyon tarafından yönlendirilmesi, Genel Pratisyenlik eğitimine geçiş için gerekli yapının oluşturulması ile birlikte yürütülecektir.

2. Çeşitli ülkelerin Genel Pratisyenlik eğitim müfredatlarının ve Türkiye gereksinimlerinin harmonlanması ile bir mesleki eğitim programının ortaya çıkarılması.

Bu çalışma yalnızca, klasik olarak derslerin ve ders saatlerinin belirlenmesinin ötesinde, bu eğitimin verileceği kurumların ve pratisyen hekimlerin halen görevli oldukları kurumların bu anlayışla gözden geçirilmesi ve en önemli sorunlardan biri olan pratisyen hekim eğiticilerinin tanımlanması çalışmalarını da kapsayacaktır.

3. Genel Pratisyenlik alanının bir uzmanlık eğitimi olarak kabul edilerek bunun gerektirdiği uzmanlık eğitimine başlanması ve yine Tıp Fakültelerin de hekim adaylarına bu alanı tanıtan bir programın (staj) yer alması için girişimlerde bulunulması ile pratisyen hekimliğin akademik yapısının oluşturulması.

Bu alandaki çalışmalarda ağırlık, Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nün bu yönde değiştirilmesi ve 1219 sayılı yasanın da aynı anlayışla ele alınması amacıyla Sağlık Bakanlığı üzerinde olacaktır.

Bu çalışma TTB'nin Türkiye Tıp Ortamına bir katkısı olmakla kalmayıp, bu ortamdaki önemli bir eksikliğin giderilmesine de yardımcı olacaktır. Önümüzdeki ilk adım olarak bir vakıf ya da şirketin kurulması ve enstitü kuruluşu için gerekli başvurunun yapılması gerekmektedir. TTB bu adımı da cesaretle atacaktır.